

Rushåndhevingsutvalget

Fellesorganisasjonen (FO)

Mariboës gate 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
+47 919 19 916

E-post:
kontor@fo.no

Deres referanse:
Vår referanse: 23/00007-315
Vår dato: 10.11.2023

Bankgiro: 9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Org.nr:
870 953 852 MVA

fo.no

Fellesorganisasjonen (FO) sitt innspill til Rushåndhevingsutvalget

FO er fagforeningen for sosialarbeidere. FO organiserer nærmere 36 000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere. Våre medlemmer arbeider med rusproblematikk på ulike områder, og har kjernekompetanse og -kompetanse knyttet til rus.

FO takker for muligheten for å komme med innspill til utvalgets arbeid. Først vil vi påpeke at spørsmål knyttet til rus og avhengighet i alle år har vært preget av ulike politiske og moralske ståsted. Vi mener utfallet av den forrige regjeringen sin rusreform bærer preg av nettopp dette. Det handler om politikk og ikke om fag. FOs faglige utgangspunkt handler om at straff rammer sosialt skjevt. Dette poengterte også rusreformutvalget. Vi stiller oss bak argumentasjonen til rusreformutvalget som sier at «straffeforfølgning av bruk og besittelse av illegale rusmidler til eget bruk har bidratt til stigmatisering, marginalisering og sosial utstøting og kan ha stått i veien for å møte den enkelte bruker med hensiktsmessige og tilpassede tilbud og oppfølging».

Utvalget har blitt bedt om å utrede utvalgte strafferettslige og straffeprosessuelle spørsmål knyttet til regjeringens forebyggings- og behandlingsreform for rusfeltet. Utgangspunktet til utvalget er at bruk og befatning med mindre mengder narkotika til eget bruk fortsatt skal være straffbart, samtidig som rusavhengige skal få helsehjelp og ikke møtes med «følbare» straffereaksjoner. Utvalget skal så langt det er mulig foreslå et presist rettslig innhold i begrepet rusavhengig. FO vurderer det som en umulig oppgave. FO vil påpeke at rusavhengighet eller en ruslidelse er en sykdom og ikke en rettslig tilstand. Det er også en lidelse eller en avhengighet som ikke har en absolutt størrelse – dermed er det heller ikke mulig å gi det et presist rettslig innhold.

Det er mange grunner til at folk bruker rusmidler. For noen er det rekreasjon knyttet til fest, mens for andre er det en form for selvmedisinering som etter hvert også kan utvikle seg til en fysisk avhengighet og en sykdom. For mange er det en glidende overgang mellom rekreasjonsbruk og rusavhengighet. For å kunne avdekke om et menneske har et problematisk forhold til rusmidler må man jobbe på et relasjonelt nivå, slik man gjør med andre psykiske lidelser. Først gjennom fortrolige samtaler med vedkommende vil det være mulig å avdekke hvorvidt dette er et helseproblem.

FO stiller seg undrende til hva som ligger i begrepet «følbar» straffereaksjon – hva er en «ikke følbar» straffereaksjon? Innebærer det at vedkommende kan få det på rullebladet, men ikke bot eller annen type reaksjon? Vil ikke det i tilfelle også være følbar reaksjon som vil få konsekvenser?

FO vurderer det som umulig og uhensiktsmessig å utrede ulike strafferettslige spor for ulike brukergrupper. Det er mulig utvalget kan finne en juridisk løsning på hvordan dette skal løses, men vi forstår ikke hvordan dette skal gjennomføres i praksis - og av hvem. Vi mener det ikke vil være mulig å gjennomføre dette til det beste for dem det gjelder. Ikke minst kan vi havne i situasjoner der det paradoksalt nok vil være formålstjenlig å påberope seg et sterkere avhengighetsproblem enn det man faktisk har, for å slippe straff.

Det trengs helt andre virkemidler for å møte mennesker som har en rusavhengighet eller som er i en utprøvningsfase. Særlig gjelder det overfor ungdom som er i faresonen for å teste ut ulike rusmidler. De trenger et tilgjengelig hjelpeapparat med helse- og sosialarbeidere som de kan utvikle en god relasjon til og hvor de kan snakke åpent om rusbruken sin uten at de er redd for sanksjoner. Først da kan man være i stand til å avdekke om noen har en rusavhengighet som de trenger hjelp for.

Dersom utvalgets intensjon er at rusavhengige skal få hjelp, så anbefaler vi at utvalgets mandat revideres, og at utvalget utvides med medlemmer med helse- og sosialfaglig kompetanse for å ivareta disse perspektivene.

Med vennlig hilsen

Marianne Solberg
Forbundsleder

Andreas Kikvik
Seniorrådgiver